

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Jiřího Pally a soudců Mgr. Aleše Roztočila a Mgr. Radovana Havelce v právní věci žalobce: **Ing. J. L.**, proti žalovanému: **Obvodní soud pro Prahu 2**, se sídlem Francouzská 19, Praha 2, v řízení o námitce podjatosti soudců správního úseku Městského soudu v Praze ve věci vedené u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 10 A 48/2014,

t a k t o :

Soudci Městského soudu v Praze JUDr. Ing. Viera Horčicová, Mgr. Jan Kašpar a Mgr. Kamil Tojner **n e j s o u v y l o u č e n í** z projednávání a rozhodnutí věci vedené u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 10 A 48/2014.

O d ů v o d n ě n í :

Žalobou ze dne 20. 3. 2014 se žalobce domáhal ochrany proti nečinnosti žalovaného ve věci poskytnutí informací podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, na základě žádosti ze dne 29. 7. 2013. V této žádosti žalobce požadoval sdělení blíže specifikovaných informací o rozhodnutích žalovaného, kterými bylo přiznáno zadostiučinění za nesprávný úřední postup proti Ministerstvu spravedlnosti za pochybení v opatrovnických řízeních vedených obecnými soudy prvního stupně a v odvolacím řízení.

Usnesením ze dne 4. 4. 2014, č. j. 10 A 48/2014 - 9, Městský soud v Praze vyzval žalobce k zaplacení soudního poplatku.

V podání ze dne 9. 4. 2014 žalobce vznesl námitku podjatosti všech soudců správního úseku Městského soudu v Praze a navrhl, aby věc byla přikázána k projednání Krajskému soudu v Praze. Důvody možné podjatosti spatřoval v tom, že Městský soud v Praze (resp. správa soudu) vystupuje v souběžném řízení sp. zn. 3 A 39/2014 a sp. zn. 11 A 54/2014 jako žalovaný. Všichni soudci správního úseku Městského soudu v Praze jsou částečně v podřízeném postavení vůči žalované správě soudu, resp. jsou zaměstnanci žalovaného soudu. Toto řízení se navíc týká stejné oblasti (činnosti daných soudců), a to konkrétně neposkytnutí kopie jejich rozsudků vydaných v letech 2012 a 2013 na základě žádosti o informace podle zákona o svobodném přístupu k informacím. Soudci správního úseku se navíc znají i s bývalým předsedou senátu Městského soudu v Praze, který napadené sdělení jako předseda žalovaného soudu vydal. Podle žalobce by tedy mohlo dojít

k porušení zásady nestranného a nezávislého posouzení věci vzhledem ke konfliktnímu poměru mezi Městským soudem v Praze a žalobcem; naopak mezi Městským soudem v Praze a žalovaným jsou osobní vazby.

Ačkoliv žalobce výslovně neoznačil soudce, jejichž vyloučení z projednání a rozhodnutí věci se domáhá, a namítanou podjatost vztáhl ke všem soudcům správního úseku Městského soudu v Praze, Nejvyšší správní soud nejprve zkoumal, zda jsou dány důvody pro vyloučení soudců desátého senátu, který má tuto věc v souladu s rozvrhem práce projednat a rozhodnout. Teprve v případě, že by byli tito soudci z projednávání a rozhodnutí věci vyloučeni, posuzoval by Nejvyšší správní soud tvrzení žalobce ve vztahu k dalším soudcům, kteří podle rozvrhu práce členy desátého senátu Městského soudu v Praze zastupují (srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 5. 2006, č. j. Nao 32/2005 - 34).

Soudce Mgr. Jan Kašpar uvedl k námitce podjatosti, že k projednávané věci nemá žádný vztah a oba účastníky zná toliko z úředního styku. Vztah s Mgr. Alešem Sabolem, předsedou žalovaného soudu, během jeho působení na Městském soudu v Praze nikdy nepřekročil rámec běžných pracovních kontaktů a od jeho odchodu s ním soudce Mgr. Jan Kašpar nebyl v jakémkoli kontaktu.

Soudkyně JUDr. Ing. Viera Horčicová uvedla k námitce podjatosti, že jí nejsou známy žádné skutečnosti, jež by zakládaly pochybnost o její nestrannosti, a Mgr. Aleše Sabola osobně nezná.

Soudce Mgr. Kamil Tojner k námitce podjatosti uvedl, že Mgr. Aleše Sabola zná 17 let z doby výkonu praxe justičního čekatela a společně rozhodovali v letech 2008 až 2012 v sedmém senátě Městského soudu v Praze. Osobní kontakt je minimální (jednou ročně v souvislosti s výkonem funkce) a jejich vztah lze považovat za přátelský. Soudce Mgr. Kamil Tojner přesto nevnímá uvedené skutečnosti jako důvody zakládající pochybnost o jeho nestrannosti v dané věci; nečinnost žalovaného vnímá jako nečinnost správního orgánu, a nikoli jeho předsedy.

Nejvyšší správní soud vycházel při zkoumání důvodů pro vyloučení těchto soudců z projednávání a rozhodnutí dané věci z usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 3. 4. 2014, č. j. Nao 118/2014 - 26, o námitce podjatosti vznesené totožným žalobcem ze stejných důvodů.

Podle § 8 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), *„[s]oudci jsou vyloučeni z projednávání a rozhodnutí věci, jestliže se zřetelem na jejich poměr k věci, k účastníkům nebo k jejich zástupcům je dán důvod pochybovat o jejich nepodjatosti. Vyloučení jsou též soudci, kteří se podíleli na projednávání nebo rozhodování věci u správního orgánu nebo v předchozím soudním řízení. Důvodem k vyloučení soudce nejsou okolnosti, které spočívají v postupu soudce v řízení o projednávané věci nebo v jeho rozhodování v jiných věcech.“*

Podle § 8 odst. 5 s. ř. s. *„[ú]častník nebo osoba zúčastněná na řízení může namítnout podjatost soudce, soudní osoby, tlumočníka nebo znalce. Námitku musí uplatnit do jednoho*

pokračování

týdne ode dne, kdy se o podjatosti dozvěděl; zjistí-li důvod podjatosti při jednání, musí ji uplatnit při tomto jednání. K později uplatněným námitkám se nepřiblíží. Námitka musí být zdůvodněna a musí být uvedeny konkrétní skutečnosti, z nichž je dovozována. O vyloučení soudce rozhodne usnesením po jeho vyjádření Nejvyšší správní soud, a je-li namítána podjatost soudní osoby, tlumočnicka nebo znalce, senát po jejich vyjádření.“

Integrovaní součástí práva na spravedlivý proces, vymezeného v čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod a v čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, je garance toho, aby ve věci rozhodoval nezávislý a nestranný soudce. Nestrannost a nezájatost soudce je jedním z klíčových předpokladů spravedlivého rozhodování a jednou z hlavních premis důvěry občanů a jiných subjektů v právo a právní stát (čl. 1 odst. 1 Ústavy České republiky). Požadavek nestrannosti a nezájatosti soudce je natolik zásadní, že umožňuje prolomení ústavní zásady, podle níž nikdo nesmí být odňat svému zákonnému soudci (čl. 38 odst. 1 Listiny základních práv a svobod).

Vyloučení soudce z projednávání a rozhodování věci má být založeno nikoliv na skutečně prokázané podjatosti, ale již tehdy, jestliže lze mít pochybnost o jeho nepodjatosti. Subjektivní hledisko účastníků řízení o podjatosti může být podnětem k jejímu zkoumání; rozhodování o této otázce se však musí dít výlučně na základě hlediska objektivního (shodně též Ústavní soud ve věci sp. zn. I. ÚS 370/04). Ústavní soud ve své judikatuře dále vyslovil, že „[d]ůvodné pochybnosti o soudcově nestrannosti jsou kategorií objektivní povahy a jako takové musí být založeny skutečnostmi objektivitě soudcovského rozhodování protirečícími, a to natolik, že nikoli z pohledu účastníků řízení, ale v objektivním smyslu ústavně chráněnou nestranností soudcovského rozhodování otřásají“ (srov. usnesení Ústavního soudu ze dne 9. 3. 2000, sp. zn. III. ÚS 26/2000). Při posouzení otázky podjatosti soudce je třeba akcentovat též tzv. zdání nezávislosti a nestrannosti nejen ve vztahu k účastníkům řízení, nýbrž i ke třetím osobám (srov. nálezy Ústavního soudu ze dne 15. 11. 2010, sp. zn. I. ÚS 517/10).

Nejvyšší správní soud zdůrazňuje, že důvodem pro vyloučení soudce z projednávání a rozhodnutí věci může být pouze jeho poměr k věci, k účastníkům nebo k jejich zástupcům. Poměr k věci může vyplývat především z přímého právního zájmu soudce na projednávání věci, zejména v případech, kdyby mohl být rozhodnutím soudu přímo dotčen ve svých právech. Poměr soudce k účastníkům nebo k jejich zástupcům (ať již přátelský či nepřátelský) může být založen příbuzenským nebo jemu obdobným vztahem, může jít i o vztah ekonomické závislosti, apod.

Žalobce poukazuje na možnou podjatost soudců pro osobní vztahy k předsedovi žalovaného soudu, který v minulosti na Městském soudu v Praze pracoval.

Nejvyšší správní soud při hodnocení osobních vztahů soudců desátého senátu Městského soudu v Praze k předsedovi žalovaného soudu vycházel ze závěrů usnesení zdejšího soudu ze dne 27. 8. 2013, č. j. Nao 41/2013 - 56, „[k]aždý soudce v průběhu své soudcovské kariéry navazuje na svých pracovištích, odborných konferencích a seminářích a při jiných příležitostech společenského života uvnitř soudcovského stavu standardní kolegiální a profesní vztahy a jen některé z nich se vyvinou ve vztahy osobní. Krom toho, hloubka těchto vztahů se v čase mění, některé se prohlubují, jiné – zejména po opuštění společného pracoviště –

blednou. Každý soudce profesionál při rozhodování musí být schopen tyto standardní profesní a kolegiální vztahy odstítnit, resp. jde o – zejména u soudců vyšších soudů, jež pravidelně přezkoumávají rozhodnutí svých kolegů na nižších stupních soudní soustavy – natolik běžný fenomén, že si soudci profesionálové jejich existenci při rozhodování ani nemusí uvědomovat. Není ostatně bez zajímavosti, že procesní předpisy nezakládají důvod podjatosti ve skutečnosti, že soudce vyššího soudu rozhoduje o věci vzešlé od kolegů z nižšího soudu, kde předtím působil, ale jen pokud se soudce přímo podílel na projednávání nebo rozhodování téže věci v předchozím soudním řízení“.

Citované rozhodnutí bylo vydáno ve věci skutkově a právně obdobné jako v nyní posuzovaném případě. Zatímco soudkyně JUDr. Ing. Viera Horčicová dle svého vyjádření Mgr. Aleše Sabola nezná, soudce Mgr. Jan Kašpar ho znal pouze z výkonu své funkce, jejich vztah nepřekročil běžné pracovní kontakty a nyní se spolu již nestýkají a vztah soudce Mgr. Kamila Tojnera s předsedou žalovaného soudu je v rámci vymezených limitů zcela běžným kolegiálním vztahem, jaké soudci obvykle při výkonu své profese navazují. Z vyjádření soudců nevyplývá, že by se spolu s předsedou žalovaného osobně přátelili, trávili společně volný čas, navštěvovali se apod. Nejvyšší správní soud proto dospěl k závěru, že vazby soudců desátého senátu Městského soudu v Praze k předsedovi žalovaného soudu nejsou nestandardními vztahy, které by ovlivňovaly jejich nestrannost, a námitka podjatosti není v tomto bodě proto důvodná.

Žalobce dále spatřuje možnou podjatost soudců ve skutečnosti, že Městský soud v Praze vystupuje v souběžně vedeném řízení sp. zn. 3 A 39/2014 a sp. zn. 11 A 54/2014 jako žalovaný a všichni soudci správního úseku Městského soudu v Praze jakožto zaměstnanci tohoto soudu jsou v konfliktním poměru k žalobci.

Nejvyšší správní soud předesílá, že postavení soudců ve vztahu k funkcionářům soudu, u něhož sami působí, kdy takový funkcionář může v zákonem stanovených případech vykonávat ve vztahu ke jmenovaným soudcům úkoly státní správy, by mohlo zavdat objektivní pochybnost o nepodjatosti těchto soudců (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 9. 2005, č. j. 4 As 14/2004 - 70, www.nssoud.cz). Podle usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 2. 2008, č. j. Nad 4/2008 - 47, proto platí, že „[s]měřuje-li žaloba proti rozhodnutí, kterým bylo potvrzeno rozhodnutí soudu vystupujícího v pozici správního orgánu I. stupně, jsou z projednávání a rozhodování takové věci vyloučeni všichni soudci specializovaných správních senátů tohoto soudu (§ 8 odst. 1 s. ř. s.).“

V nyní posuzované věci však žalovaným není Městský soud v Praze, nýbrž Obvodní soud pro Prahu 2, který podle tvrzení žalobce zůstal nečinným při poskytování informací podle zákona č. 106/1999 Sb. Z uvedeného je tedy zřejmé, že v této věci (na rozdíl od řízení vedeného Městským soudem v Praze pod sp. zn. 3 A 39/2014 a sp. zn. 11 A 54/2014) nevystupuje v roli účastníka řízení Městský soud v Praze, ani jeho funkcionáři. Podle názoru Nejvyššího správního soudu nelze podjatost výše uvedených soudců Městského soudu v Praze vyvozovat ze skutečnosti, že žalobce v jiné věci žaluje Městský soud v Praze jakožto správní orgán. Pouze tato skutečnost neznamená, že by měli soudci Městského soudu v Praze jakýkoli (negativní či jiný) vztah k žalobci či přímý zájem na nyní projednávané věci.

pokračování

Rovněž ze skutečnosti, že se projednávaná věc stejně jako řízení vedené u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 3 A 39/2014 a sp. zn. 11 A 54/2014 týká žádosti o poskytnutí informace podle zákona č. 106/1999 Sb. (o rozhodovací činnosti soudu), nelze dovozovat přímý zájem výše uvedených soudců na projednávané věci, popř. na jejím výsledku. Podobnost předmětu sporu s jiným řízením bez dalšího neimplikuje přímý zájem rozhodujících soudců na projednávané věci.

Vyloučení soudce z projednávání a rozhodnutí věci má za následek odnětí věci zákonnému (příslušnému) soudci a její přidělení soudci jinému. Tento postup je proto nutno chápat jako výjimečný; takto mimořádná situace však v projednávané věci nenastala. Vzhledem k tomu, že se ve výroku uvedení soudci necítí být podjatí a jejich podjatosti nenasvědčují ani jiné skutečnosti, rozhodl Nejvyšší správní soud tak, že nejsou vyloučení z projednávání a rozhodnutí věci vedené u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 10 A 48/2014; neexistuje proto ani důvod pro přikázání věci jinému soudu podle § 9 odst. 1 s. ř. s.

P o u č e n í: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 14. května 2014

JUDr. Jiří Palla
předseda senátu